

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

THÁKUROVA 3, 160 00 PRAHA 6

Katedra/Ústav: Ústav dějin křesťanského umění

Posudek oponenta/oponentky na diplomovou práci

jméno oponenta/tky Daniela Štěrbová

Autor/autorka práce: Barbora Lišková
 Studijní program/obor: Obecná teorie a dějiny umění a kultury, Dějiny kře
 Název práce: Kostel sv. Michaela na Starém Městě pražském v době baroka
 Vedoucí práce: PhDr. Petra Oulíková, Ph.D.
 Rozsah práce: 58 stran

1. Kritické zhodnocení

Kritéria hodnocení	splňuje bez výhrad	splňuje s drobnými připomínkami	splňuje s výhradami	nesplňuje
A. Formální a jazyková kritéria				
Práce odpovídá rozsahovým podmínkám	☒	☐	☐	☐
Práce má odpovídající jazykovou úroveň (pravopis, stylistika)	☐	☐	☒	☐
Formální zpracování práce (celková struktura a její logičnost)	☐	☐	☒	☐
Dodržení stanovených zásad citačních pravidel; formální jednota poznámkového a kritického aparátu	☒	☐	☐	☐
Zpracování příloh	☒	☐	☐	☐
Celková typografická úprava	☐	☒	☐	☐
B. Obsahová kritéria				
Práce jasně formuluje své cíle a metodiku jejich	☐	☐	☐	☐

dosažení	☒	☐	☐	☐
Práce stanovených cílů dosahuje	☒	☐	☐	☐
Práce kriticky pracuje s primárními prameny i sekundární literaturou	☐	☒	☐	☐
Autorovy/autorčiny soudy a hodnocení jsou argumentačně podloženy	☒	☐	☐	☐
Autor/ka umí pracovat s odbornou terminologií a využívá jí	☐	☒	☐	☐
V práci jsou jasně vyjádřeny dosažené cíle	☐	☒	☐	☐
C. Celkový přínos práce				
Tuto část je vhodné rozvést v bodě 5.				
	ano		Ne	
Práce je kompilační prací	☒		☐	
Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem	☐		☒	
Práce přináší nové poznatky	☒		☐	
Práce navrhuje nové metodické přístupy	☐		☒	
Práce má metodologický/teologický přínos	☒		☐	

2. Celkové hodnocení práce

(stručná charakteristika (v případě potřeby je možné užít zvláštní přílohy))

Barbora Lišková si za předmět svého zájmu vybrala kostel sv. Michala v období baroka, kdy tento kostel získali Servité. Právě oni měli na počátku 17. století úzký vztah k Habsburkům a jejich příchod a založení jednotlivých klášterů mnohdy odpovídá aktuální protireformační politice. Autorka sice ostatní servitské fundace z této doby zmiňuje (str. 15–16), iniciování slavného děkovného procesí k plánovanému poutnímu kostelu na Bílé Hoře jí však zjevně uniklo (viz Štěpán Vácha: *Der Herrscher auf dem Sakralbild zur Zeit der Gegenreformation und des Barock*. Praha: Artefactum 2009). Právě to však dokládá specifický koncept, který tvoří ideový rámec pro ostatní fundace. Předání slavného utrakvistického kostela na Starém Městě Servitům je tak nutno chápat především jako symbolický akt, který přesně odpovídá politice Ferdinanda II. sebezprezentujícího se jako miles christianus. Z tohoto hlediska je tak jen příznačné, že při volbě mezi uvolněnými kostely padl výběr právě na kostel archanděla Michala - knížete nebeského vojska bojujícího proti apokalyptickému draku. Zde by se snad hodilo srovnání s bavorským wittelsbašským dvorem, na kterém byl kult archanděla Michaela pěstován již za Viléma V. a především pak za Maximiliána I. - vůdce Katolické ligy. Následující pasáže týkající se stavebního vývoje kostela jsou vzornou kompilací z kvalitního SHP J. Muka. Jen na okraj podotýkám, že se v případě torza gotického zdiva na jižní straně kostela zřejmě nejedná o portál, ale nejspíše o panelování a fragmenty výzdoby stěn jižní boční kaple (řadu těchto kaplí odhalil archeologický výzkum).

Stěžejní částí je 4. kapitola věnující se vnitřnímu vybavení kostela. Podkladem pro identifikaci vybavení utrakvistického chrámu je autorce ilustrace z kancionálu literátského bratrstva v Knihovně Národního muzea, sign. IA15. Tento kancionál však nedávno Martina Šárovcová přesvědčivě spojila s literátským bratrstvem Betlémské kaple (in: K. Horníčková; M. Šroněk (eds): *Umění české reformace (1380–1620)*. Praha: Academia 2010). Vedle osoby donátora Valentina Kirchmayera z Reychvic odkazuje totiž i textová část zpěvu k této svatyni. Je tedy zřejmé, že se v případě vyobrazení chrámového interiéru na fol. 218v nejedná o staroměstský kostel sv. Michala, nýbrž o Betlémskou kapli. Následující pasáže o utrakvistickém vybavení interiéru svatomichalského kostela jsou tudíž zjevně mylné.

Raně barokní vybavení kostela autorka rekonstruuje na základě Hammerschmidova Prodromu (od str. 32). Z uvedených informací se zdá, že zařizování kostela probíhalo postupně a velmi pomalu, ostatně tak jako u dalšího významného servitského kostela - kostela Zvěstování Panně Marii ve Vídni v Rossau. Srovnáním s touto významnou realizací (založení kláštera 1638; postupná výstavba zejména z velkorysého odkazu Ottavia Piccolominiho a následné zařizování) by autorka mohla vytěžit obecné informace týkající se zdlouhavého procesu vybavování a postupného zařizování (nejen) servitských chrámů v průběhu 17. století. V této době také zřetelně klesá zájem Habsburků a financování jednotlivých oltářů přechází do rukou významných měšťanů. Výjimkou byl pouze hlavní oltář, který dle Hammerschmida nechal postavit Ferdinand III. Zde se autorka okrajově dotkla tématu, kterému je v poslední době věnována řada dílčích studií (Vácha 2009; Šroněk 2013). Malířství první poloviny 17. století však obecně nadále patří mezi nejméně probádané okruhy. Velmi by mne tedy zajímal autorčin osobní názor na možnou původní podobu oltáře a paralely či alespoň inspirační zdroje v pražské malířské tvorbě tohoto období. Pouze na okraj uvádím, že v souvislosti s kostelem sv. Michala (otázka zda na Starém Městě či Malé Straně není, myslím, dořešena) je zmiňován pouze Jan Bedřich Hess, který do něj měl dodat oltářní plátno roku 1641 (viz Šroněk 1997).

Hlavním cílem práce však byla rekonstrukce pozdně barokního vybavení, kterému je věnována bohatá literatura. Autorka roztroušené zmínky o jednotlivých oltářích shromáždila a na základě vlastní rešerše archivních pramenů rozšířila o další patrocinia. Nově se také pokusila o prostorové uspořádání jednotlivých oltářů v interiéru chrámu. Tato kapitola je vlastním přínosem autorky a je jen velkou škodou, že se nepokusila o schematické znázornění umístění jednotlivých oltářů. Spolu s chybějícím členěním textu do podkapitol tak tato přínosná kapitola ztrácí na přehlednosti, kterou zvolené téma vyžaduje. Z formálního hlediska práce splňuje požadavky s výhradami, které se týkají především jazykové úrovně textu.

3. Otázky a náměty práce k diskuzi při obhajobě

V závěru konstatuji, že práci doporučuji s uvedenými výhradami k obhajobě!

Doporučení práce k obhajobě

doporučuji

Návrh doporučení k obhajobě: doporučuji, nedoporučuji

Datum: 16. 8. 2014

Podpis:

